

"AMERIŠKA DOMOVINA"

(AMERICAN HOME) SLOVENIAN DAILY NEWSPAPER Published daily except Sundays and Holidays

NAROCNINA:

Za Ameriko in Kanado na leto ... \$5.50 Za Cleveland, po pošti, celo leto \$7.00 Za Ameriko in Kanado, pol leta \$3.00 Za Cleveland, po pošti, pol leta \$3.50

Vsa pisma, dopise in denarne pošiljave naslovljene: Ameriška Domovina, 8117 St. Clair Ave., Cleveland, O. Tel. Henderson 0628.

JAMES DEBEVEC and LOUIS J. PIRC, Editors and Publishers Entered as second class matter January 5th, 1909, at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of March 3rd, 1879.

No. 210. Mon. Sept. 8th, 1930.

Kako pride do brezposelnosti.

Pripeti se, da zapre tovarna A. S. tem je zgubilo nankrat tisoč delavcev svoje delo. Teh tisoč delavcev gotovo kupuje svoje potrebščine, katere izdelujejo v tovarnah B in C.

Teh dva tisoč delavcev je zopet kupovalo svoje potrebščine, ki so bile izdelovane v tovarnah D, E in F. Tudi tem tovarnam zmanjka naročil, in ker brez naročil ni dela, zaprejo vrata, in zopet so nadaljni tisoči brez dela.

Inteligentni opazovalci ameriških gospodarskih odnosov zatrjujejo, da se morajo take gospodarske in industrijske krize na vsak način preprečiti, kot se je zlasti tozadevno izjavil William Green, predsednik American Federation of Labor, ki je na Delavski dan izjavil sledeče:

Ovisno je od zmognosti ameriškega naroda, da odstrani brezposelnost, da odpravi pomanjkanje in beraštvo ter tako postavi vse prebivalstvo na zdravo gospodarsko podlago.

To je ideja, kateri je vredno slediti. Brez vprašanja je, da če se bodo gospodarske in industrijske krize venomer ponavljale, da bo narod zgubil zaupanje in vladno spoštovanje do postav, ki je radi prohibicije že itak omajano, se bo še zmanjšalo, in kmalu se bomo nahajali v sredi vrtincev pogubne medsebojne borbe, ki znajo deželo priraviti na rob propada.

Leta nazaj so pravili enakim prerokom, da so anarhisti, da hujskajo. Toda računati moramo s položajem kakoršen je in ne slikati na steno angelja, kjer je naslikan huduč. Gotovo vsakdo rajše dela in zasluži kot pa hodi za delom okoli s krulečim želodcem.

Vsi, voditelji kapitala kot voditelji delavcev se strinjajo v tem, da obstoji ameriška prosperiteta le v tem, ako imajo ljudje priliko in možnost kupovati ne samo vsakdanje potrebščine, pač pa tudi nekaj navadnih razkošnosti, kot avtomobile, gramofone, radio aparate, upeljivati telefon v hiše, itd.

Če narod preneha z nakupovanjem teh predmetov, je to siguren znak gospodarske krize, ki dan za dnevom vedno huje pritiska na narod. Voditelji kapitala in dela bi se morali na vsak način zediniti, in vlada bi morala temeljito pomagati, da se odpravi brezposelnost in z njo nevolja, ki se priprijetje naroda.

Vesti iz domovine

Smrtno ponesrečeni kolesar. Pri Stični je avto stiškega založnika pivovarne Uniona podrl na tla kolesarja, 25 letnega posestnikovega sina Antona Goršeta iz Spodnjega Brezovega. Ponesrečenja so prepeljali v ljubljansko bolnico, kjer so zdravniki ugotovili, da ima zlomljeno hrbtenico. Ponesrečeni Gorše je drugega dne po prevozu umrl za ranami.

Toča na Dolenskem. Na praznik Velikega šmarna je dolenski in belokrajske kraje zadela strašna katastrofa. Okrog 11. dopoldne so se začeli nad novomeško pokrajino graditi črni oblaki, ki so obetali najslabše. Po desetih minutah težko padajočih redkejših, a debelih kapelj se je vili močan dež, vmes pa je takoj začela padati gosta toča, ki je neusmiljeno klestila in uničevala. Ugonobila je vso jesensko letino, tako predvsem ajdo, koruzo in sadje. Strahovito so prizadeti sledeči kraji: St. Peter, Grčevje, Rupe, Črešnjice, Razbore, Dolnji vrh, Gornje in Dolnje Toplice, Kro-

očeta ubil!" Na podlagi te izjave so orožniki takoj pričeli s poizvedovanjem in v Ložu aretirali starejšega sina Jakopičeve, bivšega posestnika iz vasi Otav, kjer je bil priženjen. Govorica pravi, da se je imenovani prepiral z očetom zaradi dediščine in da je on izvršil umor. Anton Jakopič je bil najprej v zaporu v Cerknici, odkoder so ga izročili v zapore v Novem mestu. Če je res on zločinec, bo pokazala ponovno uvedena stroga preiskava.

Slovenka se je poročila z muslimanom. V belgrajskem 'Vremenu' čitamo: Od osvoboditve Križevca od Turkov l. 1823 do 16. avgusta 1930 se v Križevcu ni izvršil niti ena poroka po turškem obredu. Te dni pa se je albanski izseljenec Redžep Džulij poročil z gospodično Antonijo Znidarico iz Slovenije. Nvesta je prestopila v muslimansko vero. Tudi njen dosedanj nezakonski sin je dobil ime Škender.

Tovarni vlak je zavezil v množico. Ob priliki evharističnega kongresa v Zagrebu so zažigali na posebnem prostoru razne vrste umetnega ognja. Velike množice so se zbrale v Tenjo. Če pa hočeš, da kdaj postane duhovnik ali dohtar ali advokat, potem mora v Prago. In če bi hotel, da kdaj pride do ravatelja, ministra ali še do kakke višje zverine, tedaj ne more drugam kakor z menoj na Dunaj.

KAKO JE KMETIČ DAL VOLA V ŠOLO

Še danes živi mnogo starih ljudi, ki so poznali mesarja Hojda iz Klenče, ki je pred leti po vsem okolišču nakupoval debele pitane vole in jih gnal celo na Dunaj, kjer jih je prodal mesarjem, da je postal velik bogataš. Tako je nekoč naš ljubi Hojda zopet zbral živino. Rad bi bil nabral vsaj deset parov volov, da bi se mu pot izplačala; manjkal mu je samo še par težkih volov, ki jih ni mogel nikjer najti. Obšel je vso Klenčo, Postršekovo sklarž, in zavil celo med Nemce; čez Vosorp je krenil na Krovid — pa niti videl ni debela vola! Tam so imeli povsod samo suhe kopače in stare krave, da ga je pograbila jeza in je rekel sam pri sebi: "Ko sem že v Krovidu, bom pogledal še na Bavarsko tja do Trefstajna! Naj bo še to hv božjem imenu, saj ni tako daleč!"

Ker ni prvkrat hodil po tej poti je poznal že sleherni kamen, je krenil kar skozi gozd. Srečno je dospel na Bavarsko in sreča se mu je nasmehnila. Takoj pri prvem kmetu Stoflu je zadel na par volov, ki so bili debeli ko blato na cesti. Hojdi so se zasvetile oči kakor razpihana žerjavica, pa je hitro vprašal kmetiča:

"Koliko hočeš za vole?" Stofl se je počehljaj za ušesi in odvrnil (seveda po nemško): "Desnega bi že prodal, levega pa ne morem!" "Zakaj ne?" "Zato ne, ker je zelo pamenten vol in razume vse skoraj kakor jaz. Privadil sem se nanj in takega vola ne najdeš v vsakem hlevu!"

Mesar je dobro poznal Bavare, ki jim zama izbijaš njihove muhe iz glave. Zato se je zasmejal in dejal: "Zakaj ga pa ne daš v šole, če je tako pamenten?" "Saj bi ga dal in bi bilo vredno, pri moji veri, samo če bi bilo mogoče!" je trdil Nemeč. Hojda je bil poln muh, le da nobena ni bila nič prida. Takoj se je nehal smejati in resno dejal:

"Zakaj pa ne bi bilo mogoče? Na svetu je vse mogoče. Koli-ko volov je že končalo šole in sčasoma so postale veliki gospodje! Meni lahko verjameš, ker poznam svet. Sicer pa sam veš, da mnogo zahajam na Dunaj." Stofl poslušal, kima z glavo in se čehlja za ušesi. Nenadoma se obrne k Hojdi:

"Poslušaj, Hojda, kam bi ga pa moral dati v šole?" "Veš, to gre po tem, kako velik gospod naj kdaj postane!" začne razlagati mesar. "Če hočeš, da postane kaj nižjega, na primer samo pisar ali učitelj, ga lahko pošlješ v Domažlice ali

okrog ognjemeta v igrališču Concordije. K nesreči pa so se nahajali ljudje tudi na železniškem nasipu in na železniškem mostu. Ob 9. zvečer je privozil tovorni vlak, ki se mu množica ni mogla pravočasno in brez nesrečne ogniti. Mnogi so preskočili ograjo in je pri tem izgubilo življenje 5 ljudi, 15 pa je bilo težje in lažje ranjenih. Med ponesrečenci ni nobenega Slovenca.

Glavo so mu razbili. Rudniški delavec Stefan Bevc, 34 let star, oče dveh otrok v Zagorju, je popravljal na rampah pri zagorski postaji rudniški tir. Po enem tiru je privozila rudniška lokomotiva premog. Bevc se ji je umaknil na drugi tir. Po tistem tiru pa so v tem trenutku za njegovim hrbtom pritekli vozički z odpadki in slabim materialom. Ti vozički so Bevcu udarili na tla, šli čezenj in mu razbili lobanjo, da je v par trenutkih izdihnil.

Umrla je na Velikem Banu užitarica Ana Prime. Pred tedni jo je zadela kap. Skoro en teden ni mogla govoriti, zadnje dneve pa ni mogla uživati nobene hrane.

Stoflova žena je zopet godrnjala, mož pa se je ves blažen kar topil od veselja: "Saj sem že prej vedel, da se ne bom prevaril in da je on takšen!" Potegnil je možno in brez besede odšel šest stotakov. Še jedi in pijače mu je prinesel, kolikor je hotel . . . .

Nekaj mesecev je bil mir, dokler ni neke nedelje popoldne čital gospod učitelj v gostilni časopis, da so ga slišali vsi kmetje. Ko je vstopil Stofl, so ga vsi že komaj pričakovali in planili nanj:

"Stofl, čuj, tu v časniku stoji, da je avstrijski cesar na Dunaju imenoval nove ministre in eden se imenuje prav tako kakor ti: Hans Stofl!" "Stofl je stal, kakor bi ga strela udarila. Usta je imel odprta in je debelo gledal predse. Iznenađa poskoči, se zasmeje in vzkligne:

"To je gotovo on! Podpisal se je z mojim imenom, na vsak način ga moram videti!" Vsi so mislili, da se mu je zmešalo. Doma mu je morala žena takoj prinesiti praznjo obleko s srebrnimi gumbi, hlebec kruha, kos suhega mesa — in Stofl Hans je krenil naravnost na Dunaj.

Hodil je in hodil, dokler ni truden ko pes dospel na Dunaj. Eja, to je vse drugačno mesto kakor bavarsko Monakovo! Povsod polno ljudi, hrup in šum pa tak, da se mu je kar v glavi vrtelo.

Ni vedel, kam bi se obrnil, po kateri ulici bi zavil. Končno je prišel do stražnika in ga pobarjal, kje stanuje minister Hans Stofl.

"Kaj ga poznate?" strogo vpraša stražnik. "To se razume, da ga poznam!" "Kaj pa hočete od njega?" "Videl bi ga rad."

"Zakaj bi ga pa radi videli?" "Zato, ker sem ga dal v šole, plačal sem mu stanovanje in tako plača za izpite!" "Potem pa že. Gotovo bo zelo vesel, da vas vidi. Kar z mano pojdite!"

Stražnik je odvedel Stofla v krasno palačo, kjer se je pogovoril z vratarjem, vratar z lakajem, lakaj s komornikom in preden je kmet sploh pomislil, kje je, že stal v prelepi sobani, ki je bila polna slik kakor domača cerkev; s stropa je visel lesteneč s svečami, ob stenah sami mehki naslanjači.

"Hm, hm, to je lepo, to!" je mrmral Stofl. "Mislim, da mu je sedaj brez dvoma lažje kot pri nas v hlevu."

Stofl gleda po sobi, otipava vsako stvar in boljši v vso te zamamno krasoto — kar mu nekdo nenadoma položi roko na ramo: "No, očka, kaj bo dobro-ramo?"

Stofl dvigne glavo in zagleda pred seboj bradatlega gospoda z zlato verižico čez trebuh. "To bo gotovo on!" si misli sam pri sebi in se pogumno nasmehne: "Ti si torej ta minister! Prmej, če bi te srečal na ulici, pa te ne bi prepoznal, tako si se spremenil!"

"Da, jaz sem minister, kdo si pa ti?" se namrdne gospod. "No, no, no! Ali me več ne poznaš? Presneto vse hitro pozabljaš!"

"Nič se ne spominjam, da bi te bil že kdaj videl!" "Beži, beži, menda se me ne boš sedaj sramoval? Če ne bi bilo od mene, še danes bi bil ti vol!" se razjezi Stofl.

"Ti kmetavs neotesani, marš ven!" mu minister pokaže vrata. "Tako, zdaj sem neotesan kmetavs? Kadar sem ti nosil seno v jasli, pripravljaj rezanico, ti nosil vodo, da si žlempal, in ti pošiljal stotake, takrat nisi hotel tako reči?! Takrat nisem bil neotesan kmetavs?" je vpil Stofl, da so mu sline prešle iz ust. Nato dvigne palico in zakriči: "Meni se zdi, da že dolgo nisi čutil batine, zato te moram nekoliko . . . ."

"Na pomoč! Na pomoč!" je vrezal minister, pobegnil za mizo ter začel zvoniti, da bi bil kmalu razbil zvonec.

ZANIMIV POIZKUS V Nome na Alaski so napravili naslednji poizkus: Doraščenega lososa so spravili v led, tako da je v njem zmrazil. Tako so ga pustili v ledu mesec dni. S posebnim aparatom, ki je bil tudi v ledu zamrzen, so v tem času ugotovili, da je lososu bilo srce po dvakrat v minuti, da je torej ostal živ, ne da bi bil kaj užil. Čez mesec dni so ribo previdno otajali in žival si je v kratkem popolnoma opomogla.

Kadar se selite Že večkrat smo povdarjali v časopisu, da naročniki, kadar se selijo, morajo svojo selitev direktno naznaniti v naš urad, in sicer osebno, ali potom pošte ali pa po telefonu. V nobenem slučaju ne smete povedati našim raznašalcem, da ste se preselili, ker je raznašalec prepovedano sprejemati enaka naročila. Ako boste točno v naš urad naznanili spremembo naslova, boste tudi točno dobili list na novi naslov. Prosimo, da to upoštevate!

Oglaš v "Ameriški Domovini" imajo vedno dober vspeh.

RADIO PROGRAMI

Za torek, 9. septembra WTAM

- A. M. 6:31: Sign on. 7:00: On the 8:15 (NBC). 7:15: WTAM String Trio. 7:30: Chas. Hughes, Chat. 8:00: Morning Melodies (NBC). 9:00: Hits and Bits (NBC). 9:15: Henkle Velvet Flour Program. 9:30: Putty Jug, Chat. 9:45: WTAM Physical Culture Hour. 10:00: WTAM Cooking School. 10:30: Landers Chalm Talks. 10:45: Pat Haley. 10:55: Don Douglas, pianist. 11:00: On Wings of Song (NBC). 11:30: Jack Rose and Doc Whipple. Home in the Sky. P. M. 1:10: Merle Jacobs' Golden Pheasant Orchestra. 1:45: Playlet. 2:15: Recital—Charles W. Reed, baritone; A. Jackson, pianist. 2:30: Golden Gems (NBC). 3:00: Baseball Game—Cleveland vs. New York. 5:00: Joe Baldi and Russ Neff. Meditation. 5:30: Organ Processional Hour. 6:15: Dorothea Beckloff, contralto. 6:23: Davey Tree Talk. 6:25: Baseball Scores. 6:30: Dinner Music—WTAM Orchestra. 7:00: Spanish Ballet—Gene and Glenn. 7:30: Widlar Program. 8:00: Eveready Hour (NBC). 8:30: Henry Wonder Balcon (NBC). 9:00: Emma Jettell and Song Birds (NBC). 9:15: Standard Oil Program. 9:45: R. K. O Program (NBC). 10:00: Vincent Lopez and his Orchestra (NBC). 10:15: Uncle Abe and David (NBC). 10:30: Pat and Alice. 10:45: WTA Players. 11:05: Joe Smith's Euclid Beach Park Orchestra. 11:35: Midnight Melodies. A. M. 12:20: Tal Henry's New China Cafe Orchestra. Sign off.

WHK

- A. M. 6:30: Radio Revue. 7:40: Morning Devotions. 8:00: Something for Everyone (CBS). 8:30: Burlesque Broadcasters. 8:45: U. S. Army Band (CBS). 9:00: Croonatum Girl. 9:15: Crooning Strings. 9:30: O'Ceard Time (CBS). 9:45: Radio Homemakers—Jean Carroll (CBS). 10:00: Monrief Furnace Program. 10:15: Beck's Pectin (CBS). 10:30: Julia Hayes. 11:05: Ethel and Harry. 12:00: Manhattan Towers (Orchestra) (CBS) P. M. 12:30: Harold Stern's Orchestra (CBS). 1:00: The Metropolitan (CBS). 1:30: Master Singers Quartet (CBS). 1:55: Health Talk—Dr. Winfrey. 2:00: Housekeepers' Chat. 2:20: Columbia Ensemble (CBS). 2:30: Ten Time Topics. 3:30: Columbia Artists' Recital (CBS). 4:00: Rhythm Kings (CBS). 4:30: Dancing by the Sea (CBS). 4:45: World Book Man. 4:45: Messenger Boys. 5:45: California Ramblers (CBS). 6:00: Review Current Events. 6:15: Jackie Hughes—Ken Carr. 6:24: Raybestos Sport Flashes. 6:28: Standard Trust Topics. 6:44: Rabali's Cherry Pickers. 6:52: Raybestos Radiogram. 7:00: Blackstone Program (CBS). 7:45: Francis Liggett Co. Program (CBS). 8:00: Henry and George (CBS). 8:30: Radio Symphony Hour (CBS). 9:00: Graybar's Joe and Vi (CBS). 9:15: Paramount Public Hour (CBS). 9:45: Anheuser-Busch Program (CBS). 10:15: Jackie Hughes—Immacine of the Air. 10:17: Slumber Hour. 11:00: Rubberneck Man. 11:01: Clubb Gless Orchestra. 12:00: Club Madrid Orchestra.

WJAY

- A. M. 7:00: Morning Melodies. 8:00: Wurlitzer's Program. 8:30: The Mail Man. Heza Knutt. 9:45: Jackie Hughes. 10:00: Ruth and Blair. 11:15: Honolulu Conservatory of Music. 11:30: Estella Brandt. 11:45: Rocky Austin. 12:00: Betty Lohm. P. M. 12:15: Jazz Pot Pourri. 1:15: Mildred Nehamkin. A. Organ from Wurlitzers. 2:30: Ruth and Ed. 3:00: Georgene Gordon. 3:15: Jackie Hughes. 3:30: Dave Roberts. 3:45: Paul Parks. 4:00: Connie Gates. 4:15: Chas. Hughes. 4:30: Studio Program. 4:45: Joe Fred and Dave. 5:45: Griff Morris and his Orchestra. 6:55: Sign off.

Važna določitev glede registracije

Enkrat smo že napisali, in dolžnost naša je, da na to neprestano opozarjamo naše državljanke. Registracija volivcev se vrši letos 2. 10. in 11. oktobra. Vsak se mora registrirati, kajti potem se vam ne bo nikdar več treba registrirati, razven ako se preselite ali pa dvakrat zaporedoma niste volili. To je jako važna zadeva. Opominjamo vse naše državljanke, da si zapomnijo registracijske dneve in se dajo registrirati. Potev ste za vselej prosti te zadeve.

